

[Aksel Larsen.]

op her og imod bedre Vidende, imod hvad der er Sandhed og Kendsgerninger, paastaa, at Husmandsforeningerne slet ikke vil have Ekspropriation eller kun i alleryderste Nødsfald, hvis alle andre Sunde er lukkede.

Jeg har her refereret Husmandsforeningernes Krav, og det, der i første Række interesserer mig, er Kravet om, at Jord i offentligt og halvoffentligt Eje maa stilles til Raadighed for Udstykningen, og om, at der gennemføres Forbud mod at eje eller drive mere end een Landbrugsejendom. Disse to fundamentale Krav ses ikke opfyldt ved Udformningen af det her behandlede Lovforslag. Der tales i Afsnittet „Bortsalg af Jord i Statens Eje“ kun om, at Jorderne i Statens Eje *kan* anvendes til Udstykning, hvis Landbrugsministeren godkender det. Og det er jo ikke altid, den højtærede Landbrugsminister godkender det — i hvert Fald har han endnu ikke godkendt det i Tilfældet Kalø. Jeg ved meget vel, at man har lovet at anstille nye Overvejelser, og jeg haaber alvorligt, at den højtærede Landbrugsminister, ikke mindst efter de Oplysninger, han formentlig har faet i Gaar af Deputationen fra Kalø og Rønde, vil give disse Overvejelser en velvillig Retning. Det forekommer mig, at den Plan for Anvendelsen af Kalø Gods og dets Tilliggende, som vi har faaet forelagt af Deputationen i Gaar, er aldeles ypperlig, og jeg haaber, som sagt, at den højtærede Landbrugsminister vil handle i Overensstemmelse med de deri fremsatte Ønsker.

Men bortset fra, at Staten *kan* udstykke den Jord, den ejer, bør der ogsaa skabes Mulighed for Udstykning af Jord i halvoffentligt Eje. Her tænker jeg ikke i første Række paa de sønderjyske Præstegaardjorder — der vel ogsaa maa opfattes som Jord i halvoffentligt Eje —, selv om der ogsaa her ligger en betydelig Mulighed for at skaffe Jord til Landboudomden. Jeg tænker i første Række paa saadanne Godser som de adelige Jomfruklostre og dermed beslægtede Institutioner: Vallø, Vemmetofte, Gisselfeld, Gl. Køggaard, Støvringgaard o. s. v. Det er med Rette et omtvistet Spørgsmaal, hvorvidt disse Godser ikke egentlig tilhører Staten. Men under alle Omstændigheder burde disse Levn fra Feudaltiden og Enevælden likvideres, og disse Godsers meget store Tilliggender benyttes til Oprettelse af Husmandsbrugskolonier.

Samtidig bør Husmændenes absolut berettigede og samfundsgavnige Krav om, at ingen maa eje eller drive mere end een Landbrugsejendom, opfyldes. Det er navn-

lig Godsejere og Lensgrever, som praktiserer denne Form for at eje Landbrug, og naar man blot tænker paa, hvor mange store Gaarde der hører ind under Lindenberg og Knuthenborg, forstaar man, at gribes der ind her, kommer der Gang i Udstykningen.

En af det kommende Udvalgs Opgaver maa være at skabe en Oversigt over, hvor mange Gaarde og hvor stort samlet Areal der vil kunne blive frigjort til Udstykning, hvis man opfylder Husmandsforeningernes nævnte Krav. Desværre er der ikke i Landbrugsministerens Lovforslag saa meget som en Antydning af Imødekommenhed paa dette Omraade. Det synes tværtimod gennem Lovforslaget udtrykkeligt at blive fastslaaet, at Retten til at eje og drive flere Gaarde skal bibeholdes. Som Bestemmelsen herom er udformet i § 8 b, er den direkte urimelig. Denne Del af Lovforslaget beskæftiger sig med Statens Ret til at kræve Jord afgivet ved Ejerskifte, og der er her opstillet en Skala. Saa tilføjes det imidlertid, at „Omfatter Ejerskiftet flere Landejendomme, kan Jordafstaaelse kræves fra hver enkelt efter foranstaaende Regler“. Hvis man ikke vil gennemføre Princippet om, at ingen maa eje eller drive mere end een Landbrugsejendom — men jeg haaber, Ministeren er forhandlingsvenlig paa dette Punkt —, maa man da i det mindste behandle saadanne Ejendomme samlet, naar et Ejerskifte omfatter flere Landejendomme. Jeg ved ikke, hvordan den højtærede Minister vil forklare Retfærdigheden i, at hvis en Mand ejer een Ejendom, hvis Grundværdi er ansat til 180 000 Kr., skal han være forpligtet til at afgive Halvdelen af Jorden til Staten, men hvis han ejer 8 Gaarde, hvis gennemsnitlige Grundværdi er under 25 000 Kr., skal han ingenting afgive, selv om disse 8 Gaarde tilsammen har en Grundværdi paa over 180 000 Kr.

Under og efter Krigen er der sket en Udvikling, som i mange Henseender er uheldig. Byfolk — det være sig Privatkapitalister eller Aktieselskaber — har for deres mange ledige Penge købt store Landejendomme, som de ganske vist ikke personligt driver. De fleste af disse Ejendoms-køb under og efter Besættelsen er ganske øjensynligt sket, fordi Køberne, eventuelt af Frygt for en Kronesækning, har villet sikre sig en solid Anbringelse af deres ledige Penge, samtidig med at de gennem saadanne Køb af Landbrugsejendomme opnåede Mulighed for at spare ganske betydelige Skattebeløb. Disse Ejendoms-køb foregik ofte til Priser, der var 2